

Na een tijdje niets kwamen we aan op het uiteinde van de pier. Daar zat een aan de ene kant fantastische maar aan de andere kant treurige surprise ons op te wachten. Een Zeekoet zat heel dichtbij op een basaltblok, en hij was prachtig om te zien, en ook totaal niet schuw, maar dat had waarschijnlijk een andere reden. Zijn staart was namelijk besmeurd met olie. Hij was dus gezellig maar ook treurig gezelschap terwijl we de langsvliegende vogels telden.

Meteen was het raak. Er kwam een moeilijke vogel snel over het aanvliegen. Eerst was er een korte twijfel over een Stormvogeltje, maar het bleek een Rosse Franjepoot! Heel mooi om te zien. Er bleken nog veel meer vogels langs te komen vliegen, zoals Rotganzen, Middelste Zaagbekken, meer Zeekoeten, Zwarte Zee-eenden, Drieteenmeeuwen en een Kleine Mantelmeeuw, wat best wel laat is. Ook zagen sommige mensen de vinnen van Bruinvissen. De Zeekoet werd op een gegeven moment weggejaagd door een Zilvermeeuw, die langs zijn hoofd vloog. De Zeekoet vloog drie rondjes rond de vuurtoren, waarna hij de zee opvloog.

Op de terugweg was het overleven. De golven kwamen over de pier heen, en verschillende mensen, waaronder ik, werden kletsnat. Het was vooral inschatten wat een grote golf was, en tot waar hij zou komen. Aan sommige golven was geen ontkomen aan. Aan het begin zagen we nog een geringde Steenloper, en 12 Oeverpiepers die aan het badderen waren in een plasje op het pad. Ook werd bij de jachthaven de Kuifaalscholver gezien, die mooi naast de gewone Aalscholver ging zitten, waardoor het verschil goed te zien was.

Het was al met al een geslaagde en avontuurlijke excursie, met veel leuke soorten.

FOTO: AUGUST VAN STEENSEL

Een Zeekoet zat heel dichtbij

Helgoland 2-6 oktober

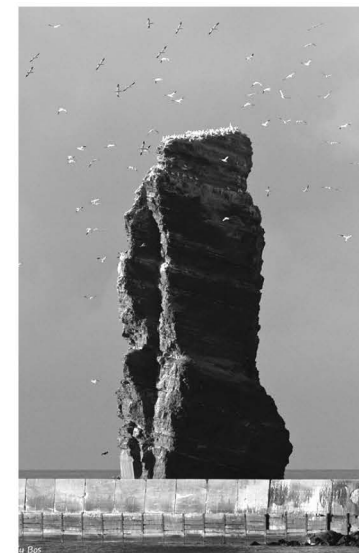
Martin Hulsing

Begin oktober vorig jaar was er een excursie van de Vogelwerkgroep naar Helgoland. Er waren voor de overtocht 21 kaartjes gereserveerd voor de veerboot van Cuxhaven om half elf in de ochtend van donderdag 3 oktober. Per auto werd er afgesproken hoe de reis zou worden ondernomen. Wij vertrokken de dag ervoor al, net als de meeste anderen, zodat we een rustige reis hadden en onderweg nog wat konden vogelen. Tegen donker kwamen we aan in Cuxhaven, aten een hapje in een van de vele restaurantjes en sliepen in een vooraf geregeld Jugendheim. Gelukkig werden de volwassenen in een andere vleugel ondergebracht dan de Duitse schooljeugd.

We waren natuurlijk al behoorlijk in de stemming toen we de volgende ochtend wakker werden. Twee groepjes hadden besloten om dit voortraject te laten schieten en midden in de nacht vanuit Amsterdam direct naar Cuxhaven te rijden. Toch alles bij elkaar een rit van een royale vier uur, en voor sommigen vijf uur met de wegomleiding bij Oldenburg. We troffen elkaar 's morgens in Cuxhaven bij de boot. Inschepen gebeurde tussen half 9 en half 11. Roely had uit voorzorg de kaartjes voor de boot bij zich gehouden en deelde ze uit. Iedereen was goed op tijd, zo goed dat sommigen weer zoek waren omdat ze waren gaan koffiedrinken en ontbijten.

De overtocht duurde ongeveer 2,5 uur en velen van ons stonden natuurlijk met kijkers op het dek om de eerste soorten te scoren. Hoewel sommigen schaamteloos ook de onderweg en in de haven gescoorde soorten opnamen in hun Helgolandlijstje was na ampel beraad toch echt besloten om pas vanaf de boot te beginnen met tellen. De aankomst op het eiland was stormachtig, de reis trouwens ook. Noordoostenwind, en daarom waren er weinig jagers.

We wandelden in een prettig zonnetje naar de jeugdherberg die aan het Nordstrand ligt op een geweldige locatie, waarschijnlijk wel de verste uithoek van het eiland. Onderweg liepen we al tegen een en ander op, waaronder de eerste Sperwer, een Gekraagde Roodstaart en op een grasveldje langs het wandelpad een groepje Graspiepers, te uitgeput om weg te vliegen. Daar kun je mooie plaatjes van schieten. Ook van dichtbij konden we een Goudhaantje bewonderen dat tegen de grote glazen ramen van het Haus der Jugend was geknald, een nare ontmoeting. Die ramen zorgden voor meer slachtoffers.

Jan-van-gentenkolonie op Lange Anna

FOTO: ROELY BUS

FOTO: ROEY BOS

Jan-van-genten met jongen, 6 oktober 2013

Soortenlijst Helgoland

1 kleine rietgans	26 rosse grutto	51 strandleeuwerik	76 vuurgoudhaan
2 brandgans	27 regenwulp	52 oeverzwaluw	77 grauwe vliegenvanger
3 eider	28 tureluur	53 boerenzwaluw	78 bonte vliegenvanger
4 zwarte zee-eend	29 steenloper	54 graspieper	79 koolmees
5 smient	30 kleine jager	55 roodkeelpieper	80 taigaboomkruiper
6 wilde eend	31 drieteenmeeuw	56 oeverpieper	81 klapekster
7 wintertaling	32 kokmeeuw	57 grote gele kwikstaart	82 ekster
8 roodkeelduiker	33 dwergmeeuw	58 witte kwikstaart	83 kauw
9 jan-van-gent	34 zwartkopmeeuw	59 winterkoning	84 roek
10 aalscholver	35 stormmeeuw	60 heggenmus	85 zwarte kraai
11 blauwe reiger	36 kleine mantelmeeuw	61 roodborst	86 bonte kraai
12 sperwer	37 zilvermeeuw	62 gekraagde roodstaart	87 spreeuw
13 buizerd	38 geelpootmeeuw	63 paapje	88 huismus
14 torenvalk	39 grote mantelmeeuw	64 tapuit	89 vink
15 smelleken	40 grote stern	65 beflijster	90 keep
16 waterral	41 visdief	66 merel	91 groenling
17 waterhoen	42 noordse stern	67 zanglijster	92 sijs
18 scholekster	43 zeekoet	68 koperwiek	93 kneu
19 bontbekplevier	44 zwarte zeekoet	69 braamsluiper	94 kleine barmsijs
20 goudplevier	45 holenduif	70 grasmus	95 ijsvors
21 zilverplevier	46 houtduif	71 zwartkop	96 sneeuwvors
22 kanoet	47 turkse tortel	72 bladkoning	97 rietvors
23 drieteenstrandloper	48 velduil	73 tjiftjaf	
24 bonte strandloper	49 grote bonte specht	74 fitis	
25 bokje	50 veldleeuwerik	75 goudhaan	

Na het dumpen van onze bagage meteen op pad. Het rijkgevlude Nordstrand zat vol met Tapuiten, Goudplevieren, een Zilverplevier, Bonte Strandlopers, Witte Kwikken, Graspiepers, Bontbekplevieren en Scholeksters. Wat eerst rotsen in het water leken waren uiteindelijk luijende zeehonden op stenen. Al snel zagen we de eerste Bonte Kraai. Vervolgens liepen we de trappen op, met pauzes 'om eens goed om je heen te kijken'. Ver in de diepte werden we een Regenwulp gewaar, en zowaar een Smelleken op een zompig begroeid rotsstrandje onder ons. Op een kilometer afstand zat een wit-zwart puntje naast wat boeien, alleen met de telescoop te herkennen, een Zwarte Zeekoet. Een eerste kennismaking met de Jan-van-gentenkolonie volgde, en velen van ons zagen de twee aanwezige Sneeuwgorzen van zeer dichtbij. Het was akelig om de bungelende lijken van de Jan-van-genten te zien. Ze waren verstrikt geraakt in de stukken visnet die ze verzamelen om hun nesten op te leuken. Enkel zagen een Velduil, die tussen de rotsen van de Jan-van-gentenkolonie vloog, waar hij opging in de rotskleur. Op de weg terug werd op het strand nog een Roodkeelpieper ontdekt.

Stipt op tijd stonden we in de rij voor het warme eten, met een flinke hoeveelheid niet-vogelaars overigens. Daarna werd er nog wat tijd genomen om de vogellijst op te stellen, te praten en iets te drinken. Al snel werden de stapelbedden opgezocht.

Door de bewoners wordt Helgoland in het Noordfries Deät Lun genoemd, hetgeen "Het Land" betekent. Het was in de Tweede Wereldoorlog de belangrijkste haven voor de Duitse onderzeeboten, de U-boten, zoals te zien in de film *Das Boot*. Helgoland bestaat uit twee eilanden. Het Hauptinsel bestaat uit het Oberland, met zijn karakteristieke roodgekleurde rotsmuren, en het Unterland. En dan, op kleine afstand, ligt er nog het eiland Düne, een flinke zandbak met voornamelijk struiken, een vliegveldje en als aardigste attractie de honderden zeehonden die liggen te luijeren op het strand. Hoogste punt van Helgoland is 61 meter, en niet 40 meter zoals in de Wikipedia staat. Vanaf het Nordstrand konden we daar komen met een trap van 256 treden. Een van de grote attracties van het eiland is de kolonie Jan-van-genten. In de zomer zijn er op deze rotsen ook Zeekoeten, Alken, Drieteenmeeuwen, Kleine en Grote Mantelmeeuwen en Noordse Stormvogels te vinden.

Deze kolonies maken Helgoland het bezoeken meer dan waard, maar het aardigste voor ons vogelaars is misschien toch de geluksfactor. Vanaf aankomst zagen we de hele dag door jagende Sperwers. Het waren er misschien wel een stuk of zes die op die ene vierkante kilometer zich tegoed deden aan de overvloed aan lekkere hapjes. Twee dagen later waren de Sperwers plots allemaal weer verdwenen, uitgerust en aangesterkt op weg naar nieuwe avonturen. Op zaterdagochtend hoorden we overal Kepen en Zanglijsters, die 's nachts in flinke aantallen waren neergestreken. Helgoland is als een piepkleine oase in een grote woestijn waar gestrande reizigers van diverse pluimage in groten getale uitgeput neerstrijken, aansterken en weer doortrekken. Dat maakt iedere dag spannend. Zo heeft in onze groep vrijwel iedereen de Sneeuwgorzen of een Bladkoning gezien, maar van een aantal heel gewone soorten zoals Groenling of Vuurgoudhaan was slechts één enkele waarneming.

Het waren behoorlijk zware dagen. Al voor het eerste ochtendkrieken gingen vrijdag de eersten op pad om voor het ontbijt een uurtje in de omgeving rond te struinen. Ze werden daarvoor beloond met een magnifieke zonsopgang die de rode rotsen schitterend deed opgloeien. Het inspireerde Jacques tot het maken van iPad-schilderijtjes.

Na het ontbijt was het lopen. Met verschillende groepen en groepjes, heel veel rondlopen. Omhoog en omlaag. In ieder groepje werden bijzondere waarnemingen gedaan, waaronder Kanoet, Strandleeuwerik, Oeverzwaluw, Bepijlster, Grasmus en IJsgors. Roely zag door wat achter te blijven als enige een Taigaboombkruiper, maar maakte foto's waardoor hij mee mocht tellen. Een

andere leuke waarneming was een groepje Kleine Barmstijzen. In het bovendorp vonden we een grote kolonie Huismussen, en een dakgoot vol Turkse Tortels. Op het kerkhof aldaar zaten gewone tuinsoorten, zoals Roodborst en Merel, maar ook enkele Koperwieken. In de struiken werd een opwindend geluid gehoord door één van ons: een Sperwergrasmus. Helaas door niemand gezien. Op de basaltblokken bij de haven werd een Oeverpieper aangetroffen, die volgens de daar ook aanwezige Duitsers best interessant was. Op zee zagen we Eiders, Wintertalingen en een wijfje Smient. Weinig vertegenwoordigers uit de Corvidae-familie, slechts een handjevol Zwarte Kraaien, Roeken en Eksters, twee Bonte Kraaien, enkele leucistische hybriden (mogelijk het resultaat van eiland-inteelt) en op Düne vonden we een verdwaald Kautje. Een overvliegende Klapekster werd later teruggevonden in het topje van een boom.

Met een behoorlijke groep brachten we een bezoek aan het ringstation. We kregen een uitgebreid kijkje in de keuken. Op Helgoland gebruiken ze een speciaal soort vangnetten, die staan opgesteld als in een fuik, waarbij de uitgang van een kooi leidt naar een steeds kleinere kooi. Als er een aantal vogels in de boompjes op het terrein zitten, lopen de ringers vanaf achteren langs de netten naar voren om de vogels naar het eind van de fuik te jagen, waar ze uiteindelijk via twee andere kleinere fuiken in een kist belanden. Er werd behoorlijk wat verteld over het ringstation, de trek en vogels in het algemeen. Het was erg boeiend allemaal, maar zelf hadden we ondertussen toch ook wel behoorlijke trek gekregen.

Die avond zijn we met een groepje naar het Oberland gelopen om daar aan de voet en in het licht van de vuurtoren te proberen een glimp op te vangen van de massale nachtelijke vogeltrek. We

Kleine Barmstijz, 4 oktober 2013

FOTO: ROELY BOS

hebben niets gezien en niets gehoord. Die nacht werd de Verschrikkelijke Snurker met vereende krachten verhuisd naar de gang.

Op zaterdag, de een na laatste dag, zijn we naar Düne gegaan, het eilandje aan de overkant. Er was namelijk enige paniek uitgebroken wegens de melding van een Goudlijster aldaar. Dat ging natuurlijk als een lopend vuurtje onder de aanwezige vogelaars, die massaal de boot namen en die Goudlijster probeerden uit te roken. Helaas geen Goudlijster, maar wel bijzonder fotogenieke groepen met zeehonden, voornamelijk Gewone Zeehonden en een enkele Grijs. Ondanks de voorspellingen was het ook deze dag weer heerlijk weer. In een meertje waar we een Bladkoning hoorden lagen tot onze verrassing diverse waterschildpadden. Alsof dat niet al opwindend genoeg was, zorgde een Babylonische spraakverwarring voor nog meer opwindend. Eerst bij andere, Duitse vogelaars, vervolgens ook bij onszelf, omdat het Bokje dat wij hadden gezien in het Duits, met effect als het ware, terugkwam als Kleine Vliegenvanger. Een Bokje is in het Duits een *Zwergschnepfe*, eentje uit de familie der *Schnepfenvögel*, de snippen. *Zwergschnäpper* klinkt wel als *Zwergschnepfe* maar dat is in het echte leven een Kleine Vliegenvanger. Maar goed, als een Duitser je een *Zwergschnäpper* in de mond legt dan beaamt je dat gewoon. En vindt je de opwindend daarover ietwat overdreven. Zo vreemd is dat toch niet, een Bokje? Die opwindend begrepen we korte tijd later wel toen er een Kleine Vliegenvanger werd gemeld, inderdaad "op dezelfde plek, waar we zo juist dat Bokje hebben gezien". Het duurde even voordat we doorhadden dat wijzelf verantwoordelijk waren voor deze *Ente*. Düne was een prettig uitstapje en we voegden aan ons lijstje Drieteenstrandloper, Rosse Grutto en Holenduif toe.

Op zondag hadden we nog behoorlijk de tijd om rond te lopen. De boot vertrok pas om 16 uur en we verspreidden ons voor de laatste maal over het eiland. In het Oberland troffen we een boom met daarin een Grauwe en een Bonte Vliegenvanger, een Paapje liet zich mooi zien, met ver weg een grote groep overtrekkende Kleine Rietganzen. Roely zag een Strandleeuwerik, die ze mooi op de foto wist te zetten. Voor groot avontuur zorgden twee schapen die de vorige dag op een smalle rotsrichel tien meter onder de top terecht waren gekomen. De twee waaghalzen konden niet meer voor- of achteruit, en zeker niet omhoog. Wat overbleef was een vrije val van een meter of vijftig. Later in de middag hoorden we dat ze niet meer te redden waren en dat ze zouden worden afgeschoten. Het schijnt vaker te gebeuren op Helgoland.

Op weg naar de boot, slepend met onze bagage, werden de laatste waarnemingen gedaan, waaronder een Zeekoet die lag te dobberen in het haventje. De boot voer keurig om 16 uur af en om halfzeven stonden we eindelijk weer op de vaste wal. Met de auto was het nog een behoorlijke ruk en pas na middernacht kwamen we aan in Amsterdam. Vanaf de boot werden de laatste waarnemingen gedaan, waaronder enkele Graspiepers, Vinken, twee Kepen en een Kleine Jager. Ook het Bokje dat als *Zwergschnäpper* op Düne voor zoveel verwarring had gezorgd, vloog nog even met de boot op, gaf een bemoedigend knikje in de richting van Frank en zeilde toen de wijde wereld in...